

'Geld maakt ook niet gelukkig'

Karin Sanders, Wijbrandt van Schuur

Gemiddeld hebben Groningse huishoudens zesduizend gulden minder per jaar te besteden dan mensen in de rest van Nederland; een verbazingwekkende constatering. Dit door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevonden verschil was voor de redactie van het *Nieuwsblad van het Noorden* aanleiding om afgelopen augustus het Sociologisch Instituut, in samenwerking met het telefonisch enquêtebureau Gammafoon, opdracht te geven een representatieve groep Groningers over deze bevinding te ondervragen.

Op 24 augustus opende het *Nieuwsblad* met de eerste resultaten van dit onderzoek: *'Groninger stelt welzijn boven meer welvaart'*. Uit het onderzoek bleek onder meer dat driekwart van de Groningers het in deze provincie zo naar hun zin hebben dat ze niet bereid zijn te verhuizen naar een plaats buiten de provincie, ook niet voor zesduizend gulden per jaar meer: *'Liever wat armer hier dan rijker elders'*, *'Ik woon hier graag'*, *'Er is hier meer ruimte'* en *'Ik heb een mooi huis'* bleken belangrijke redenen om niet te willen verhuizen. Ook bleek de reden: *'Het Noorden is een ideale plaats om kinderen op te voeden'* met name voor vrouwen belangrijk te zijn. In dit artikel wordt verder ingegaan op de resultaten van dit onderzoek en wordt nagegaan of, en

in welke mate, er verschillen bestaan tussen de inwoners van de verschillende delen van Groningen. Zijn Oost-Groningers bijvoorbeeld meer tevreden met hun (woon)situatie dan de stad-jers, en zijn bijvoorbeeld mensen uit de buurt van Delfzijl en Eemsum minder geneigd te verhuizen dan mensen uit de rest van de provincie Groningen? Zouden Veendamers zesduizend gulden extra aan andere dingen besteden dan mensen uit Leek of Grootegast? Voor het beantwoorden van deze vragen zijn de gemeenten van de provincie Groningen aan de hand van de arbeidsmarktrayons opgedeeld in acht gebieden:

- 1 Delfzijl, Appingedam en Loppersum
- 2 Winsum, Bedum, Ten Boer, Eemsum en De Marne
- 3 Groningen (stad) en Haren
- 4 Marum, Grootegast, Leek en Zuidhorn
- 5 Hoogezaand-Sappemeer en Slochteren
- 6 Winschoten, Bellingwedde, Pekela, Reiderland en Scheemda
- 7 Stadskanaal en Vlagtwedde
- 8 Veendam en Menterwolde.

Enquête

Hoe is het mogelijk dat Groningse huishoudens gemiddeld zesduizend gulden per jaar minder te besteden hebben dan mensen in de rest van het land? Er zijn twee soorten verklaringen, die overigens allebei van toepassing kunnen zijn. Enerzijds zou in Groningen het percentage huishoudens met een laag inkomen groter kunnen zijn dan in de rest van Nederland, anderzijds zou in Groningen aan iedereen voor hetzelfde werk minder betaald kunnen worden dan in de rest van het land.

Aan de Groningse respondenten is een lijstje van mogelijke verklaringen voorgelegd en gevraagd welke volgens hen van toepassing zijn. Het bleek dat beide typen van verklaringen worden genoemd. De verklaring waarmee het meest wordt ingestemd is van het eerste type: *'Het Noorden kent gemiddeld een hogere werkloosheid dan de rest van Nederland'*. Gemiddeld vindt 79% van de deelnemers aan ons onderzoek deze verklaring van toepassing op het gevonden verschil. Daarnaast wordt regelmatig instemmend gereageerd op de voorgelegde mogelijke verklaring: *'Het aantal vrouwen in Groningen dat een betaalde baan heeft is lager dan in de rest van Nederland'*. Ook spontaan worden vergelijkbare verklaringen genoemd: *'Groningers zijn gemiddeld te laag opgeleid'*; *'De gezinnen zijn in het Noorden gemiddeld groter'*; *'Er is in Groningen minder industrie: de agrarische sector is om zeep geholpen, zodat er weinig economische bedrijvigheid is'*. Bovendien wordt wel gedacht dat het aantal studenten in Groningen relatief groter zou zijn dan in de rest van Nederland.

Maar ook de tweede soort verklaring komt voor: *'Groningers stellen zich minder hard op in loononderhandelingen'*; *'Groningers laten teveel over zich heen lopen'*; *'Groningers zijn met minder inkomen tevreden'*; *'Er zijn hier kleine plattelandsdorpjes, en hier wonen mensen die geen hoge eisen stellen. We zijn Groningers en leven naar deze plattelandsmentaliteit'*; en *'Het arbeidstempo ligt hier lager dan in de rest van Nederland'*. Interessant genoeg zijn het vooral de inwoners van Stadskanaal en Vlagtwedde die vaker instemmen met dit soort verklaring, dan met de eerste. We begrijpen niet waar dit verschil in opvatting vandaan komt.

Tot slot leggen sommige deelnemers aan ons onderzoek de schuld bij 'Den Haag': 'In Den Haag wordt te weinig aan de Groningers gedacht', en: 'Den Haag ziet het hier als buitenaards gebied'.

Verhuizen?

Driekwart van de Groningers zou niet naar een plaats buiten de provincie Groningen willen verhuizen, ook al zouden ze per huishouden zesduizend gulden meer kunnen besteden. Interessant is uiteraard te bezien of er binnen de provincie Groningen regionale verschillen zijn.

Tabel 1 Percentage respondenten dat aangeeft te willen verhuizen als elders f 6000,- per jaar meer zou kunnen worden besteed

Gebied	Percentage respondenten dat bereid is te verhuizen
Stadskanaal, Vlagtwedde	37
Groningen, Haren	32
Marum, Grootegast, Leek, Zuidhorn	30
Hoogezand-Sappemeer, Slochteren	23
Veendam, Menterwolde	22
Delfzijl, Appingedam, Loppersum	21
Winsum, Bedum, Ten Boer, Eemsum, De Marne	17
Winschoten, Bellingwedde, Pekela, Reiderland, Scheemda	15

Er zijn dus binnen de provincie Groningen aanzienlijke verschillen in verhuiscapaciteit. Zo is de verhuiscapaciteit in Zuidoost-Groningen (de gemeenten Stadskanaal en Vlagtwedde), in de stad Groningen en Haren, en in het westen van de provincie (Marum, Grootegast, Leek en Zuidhorn) opvallend groter dan in de gemeenten rondom Winschoten en in de gemeenten ten noord(westen) van de stad (Winsum, Bedum, Ten Boer, Eemsum en De Marne).

In de stad Groningen is het percentage alleenstaande, jonge mensen zonder een vaste baan hoger dan in de rest van de provincie. Het gegeven dat met name deze groep bereid is te verhuizen, vormt een verklaring voor de hoge verhuiscapaciteit in de stad. Maar voor de hoge verhuiscapaciteit in de

Mooi wonen in het Oldambt, foto Jan Abrahamse

Zuidoosthoek van de provincie is dit geen verklaring. De gemeenten Stadskanaal en Vlagtwedde wijken namelijk in vergelijking met de anderen gemeenten niet af in leeftijd, burgerlijke staat, en het al dan niet hebben van een vaste, betaalde baan. Als er verschillen bestaan tussen mensen in verschillende regio's in hun bereidheid om te verhuizen, komt dat dan door grote verschillen in hun woonklimaat? Als dat zo zou zijn, dan zouden we verwachten dat in regio's waarin veel mensen wel zouden willen verhuizen er andere redenen worden genoemd om dat toch maar niet te doen, dan in regio's waarin maar weinig mensen willen verhuizen. Maar dat vinden we helemaal niet. Zowel voor de Zuidoosthoek, Haren en de stad Groningen

(waar relatief veel mensen zeggen dat ze wel willen verhuizen) als voor de anderen gemeenten (waarin relatief weinig mensen zeggen te willen verhuizen) geldt dat de meeste respondenten 'graag in Groningen wonen' (97%) en om die reden niet weg willen.

Wel bestaan er verschillen in het belang dat gehecht wordt aan andere motieven. Zo wordt in de gemeenten rondom Winschoten door vrijwel alle ondervraagden 'er is hier meer ruimte' en 'ik heb hier een mooi huis' aangegeven als reden om niet uit de provincie weg te willen, terwijl deze percentages voor de stad Groningen beduidend lager zijn dan voor de rest van de provincie (79%).

In de Zuidwesthoek (Marum, Grootegast, Leek en Zuidhorn) vormt de Groningse mentaliteit veel minder een reden om al dan niet te willen ver-

huizen dan in de rest van de gemeenten in de provincie. Daarentegen vormt deze reden juist voor de ondervraagden in de gemeenten rondom Delfzijl en in Stadskanaal en Vlagtwedde een van de belangrijkste argumenten in de keuze al dan niet te willen verhuizen naar elders.

Voor de overige gevraagde redenen werd geen verschil gevonden tussen de onderscheiden delen van de provincie. Dat ging om *'Het Noorden vormt een ideale plaats om kinderen op te voeden'* (genoemd door 74%), *'Ik ben aan het Noorden gebonden'* (70%), en *'Mijn partner heeft hier een baan'* (50%).

Wat doen we met extra geld?

Als Groningse huishoudens zesduizend gulden extra per jaar te besteden zouden hebben, waaraan zouden ze dat dan uitgeven? De meeste deelnemers aan ons onderzoek, ongeacht hun woonplaats, zouden dat in de eerste plaats uitgeven aan meer woongenot, iets waar vooral inwoners van Veendam en Menterwolde behoefte aan blijken te hebben. De enige uitzondering hierop zijn de bewoners van de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Slochteren, die 'kleding' vaker noemen dan 'wonen'. Verder verschillen de ondervraagden in het belang dat ze hechten aan extra geld voor vakanties. Zo

blijken de respondenten in de Zuidoosthoek en in de gemeenten rondom Delfzijl minder prioriteit te geven aan geld voor vakanties dan respondenten in de buurt van Veendam, Winschoten en Groningen. Voor andere bestedingsmogelijkheden, zoals 'aanschaf van luxe goederen', en 'een abonnement op een krant of een weekblad' werden geen regionale verschillen gevonden. Als andere zaken om geld aan te besteden werden nog genoemd: kinderen, goede doelen, een spaarrekening, een cursus, hobby's, de tuin, eten, en weekendjes en dagjes weg. Eén respondent merkte in het kader van deze vraag terloops op dat *'geld ook niet gelukkig maakt'*. —

Tabel 2. Percentage respondenten dat aangeeft extra geld aan wonen, vakantie en kleding te willen besteden

Gebied	Wonen	Vakantie	Kleding
Veendam, Menterwolde	85	63	44
Stadskanaal, Vlagtwedde	63	37	54
Winschoten, Bellingwedde, Pekela, Reiderland, Scheemda	62	59	47
Marum, Grootegast, Leek, Zuidhorn	62	46	45
Delfzijl, Appingedam, Loppersum	61	37	59
Groningen, Haren	60	59	46
Winsum, Bedum, Ten Boer, Eemsum, De Marne	60	46	45
Hoogezand-Sappemeer, Slochteren	49	42	59

De auteurs van dit artikel zijn universitair hoofddocent sociologie bij de vakgroep sociologie, Rijksuniversiteit Groningen.

In het Noorden is meer ruimte, foto Ton Broekhuis